

Moviments Socials Contemporanis

Codi: 103081
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Josep Maria Antentas Collderram
Correu electrònic: JosepMaria.Antentas@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit per a cursar l'assignatura.

Objectius

1. Aproximar-se al concepte de moviment social i conèixer els diversos instruments teòrics i conceptuals per a la seva anàlisi
2. Analitzar els moviments socials contemporanis en el marc de la globalització econòmica i en el context de l'actual crisi
3. Analitzar la relació entre moviments socials i canvi social

Competències

- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
2. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
3. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

Bloc I.

El concepte de moviment social. Enfocs Teòrics. Conceptes bàsics. Moviments socials i canvi social. Les revolucions i el canvi social. Temps històric i canvi social. Espai i moviments socials. Evolució històrica del capitalisme i dels moviments socials. Els moviments socials de la segona part del segle XX (moviment obrer, moviments anti-colonials, moviment estudiantil, feminisme i ecologisme).

Bloc II.

El neoliberalisme. El procés de globalització. El paper dels Estats, les institucions internacionals i les firmes multinacionals. Transformacions de la classe treballadora i crisi sindical. Resistències i crítiques a la globalització neoliberal: el moviment antiglobalització i els Fòrums Socials. La Via Campesina. Amèrica llatina i crisi del model neoliberal: moviment indígena, nous moviments urbans i governs "bolivarians".

Bloc III.

Crisi i moviments socials. La crisi de 2008. Divisió internacional del treball i països emergents. Crisi ecològica i moviment contra el canvi climàtic. Les revolucions àrabs. Resistències a les polítiques d'austeritat a la perifèria europea. El moviment indignat i occupier. La nova onada feminista. L'ascens de moviments reaccionaris. Les revoltes de l'any 2019. Corona-crisis i moviments socials.

Metodologia

L'assignatura s'organitzarà en classes magistrals acompanyades de discussió i debat a classe i en sessions monogràfiques destinades a la discussió de les lectures obligatòries.

La participació de l'alumnat en les discussions a classe és un element important en el funcionament de l'assignatura.

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura.

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

En cas de canvi de modalitat docent per raons sanitàries, el professorat informarà dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	1, 2
Tipus: Supervisades			
Seminaris	10	0,4	1, 2

Avaluació

1. Avaluació

L'avaluació constarà de tres parts:

a) Examen final (40%)

Els criteris de qualificació de l'examen es basaran en la comprensió de la matèria explicada a classe (conceptes teòrics d'anàlisi de moviments socials + característiques dels diferents moviments analitzats), així com de les lectures obligatòries de l'assignatura.

b) Treball (50%)

Consisteix en un treball en grup de temàtica lliure. L'alumnat triarà a començament de curs un tema relacionat amb el temari de l'assignatura. Per a fer el treball caldrà utilitzar la bibliografia obligatòria de l'assignatura i cercar bibliografia específica.

El treball s'avaluarà tenint en compte la capacitat de l'alumnat d'aplicar els conceptes teòrics explicats a classe sobre anàlisi de moviments socials al cas concret que escullin per al treball.

Extensió: 5000 paraules.

c) Seminaris i participació a classe (10%)

Participació de l'alumnat en les discussions a classe i en els debats sobre les lectures obligatòries.

2. Calendari i especificacions

Examen: primer dia de classe posterior a les vacances de Nadal

Treball: s'entregarà el darrer dia de classe abans de les vacances de Nadal

Seminaris: es programaran durant els mesos d'octubre i desembre coincidint amb el final de cada bloc de l'assignatura.

L'avaluació del treball i de l'examen es comunicaran una setmana després de l'examen i s'habilitarà un dia per a la revisió de notes i atendre les eventuais reclamacions.

Per poder aprovar l'assignatura, caldrà treure una nota mínima de 4 en totes les diferents activitats d'avaluació.

Recuperació: L'alumnat tindrà dret a la recuperació de l'assignatura si ha estat avaluat del conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

L'alumnat que no realitzi el treball o l'examen no podrà ser avaluat a final de curs.

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà fer una única prova de síntesi que consistirà en un treball el contingut del qual s'especificarà a inici de curs. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

La o l'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat,...) es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita final individual	50	30	1,2	1, 2, 3
Seminaris i participació a classe	10	20	0,8	1, 2, 3

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

Els i les alumnes disposaran a l'inici de curs d'un dossier de lectures obligatòries de l'assignatura.

Bibliografia General complementària

- Achcar, Gilbert. (2013). *The people want*. London: Saqi Books.
- Adell, Ramon i Martínez López, Miguel ángel (coords) (2004). *¿Dónde están las llaves? El movimiento ocupa: prácticas y contextos sociales*. Madrid: La Catarata
- Amin, Samir. (1999) *El capitalismo en la era de la globalización* Barcelona: Paidós.
- Anderson, Perry (2003). "Neoliberalismo: un balance provisorio" en Emir Sader y Pablo Gentili (comp.). *La trama del neoliberalismo. Mercado, crisis y exclusión social*. Buenos Aires: Clacso. (disponible en: <http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/trama/anderson.rtf>)
- Anderson, Perry. (2012). *El nuevo viejo mundo*. Madrid: Akal
- Antentas, Josep Maria i Vivas, Esther (2009). *Resistencias globales. De Seattle a la crisis de Wall Street*. Madrid: Editorial Popular
- Antentas, Josep Maria i Vivas, Esther (2012). *Planeta indignado*. Madrid: Sequitur.
- Arrighi, Giovanni y Silver, Beverly. (2001). *Caos y orden en el sistema-mundo moderno*. Madrid: Akal
- Aguilar, Salvador. (2001). *Ordre i desordre*. Barcelona.
- Bauman, Zygmunt. (2001). *Globalització: les conseqüències humanes*. Barcelona: Pòrtic
- Bauman, Zygmunt. (2003). *Modernidad Líquida*. México: FCE
- Bello, Walden. (2009) *The Food Wars*. London: Verso
- Bensaïd, Daniel. (2003). *Cambiar el mundo*. Madrid: La Catarata.
- Bensaïd, Daniel. (2007). "Marx y el robo de leña. Del derecho consuetudinario de los pobres al bien común de la humanidad" posfacio a Marx, K. *Los debates de la dieta renana*. Madrid: Gedisa
- Bensaïd, Daniel. (2008). *Elogio de la Política profana*. Madrid: Península
- Bond, Patrick. (2012). *Politics of Climate. Paralysis Above, Movement Below*. Scottsville: University of KwaZulu-Natal Press.
- Bourdieu, Pierre. (1999). *La miseria del mundo*. Madrid: Akal
- Bourdieu, Pierre. (1999). *Meditaciones pascalianas*. Barcelona: Anagrama
- Bringel, Breno y Pleyers, Geoffrey. (eds). (2017). *Protesta e indignación global*. Buenos Aires: Clacso
- Bringel, Breno y Pleyers, Geoffrey. (eds). (2021). *Alerta global*. Buenos Aires: Clacso
- Castells, Manel. (2012). *Redes de indignación y esperanza*. Madrid: Alianza
- Davis, Mike. (2007). *Planeta de ciudades miseria*. Madrid: Foca
- Della Porta, Donatella y Diani, Mario. (2011). *Los movimientos sociales*. Madrid, CIS y Editorial Complutense.
- Desmarais, Anette. (2007). *La Vía Campesina*. Madrid: Editorial Popular
- Fernández, Joseba, Sevilla, Carlos, Urbán, Miguel (2013). *De la nueva miseria. La universidad en crisis y la nueva rebelión estudiantil*. Madrid: Akal
- Fernández Buey, Francisco. (2005). *Guía para una globalización alternativa*. Barcelona: Ediciones B.
- Fernández Buey, Francisco (2007). *Sobre el movimiento de movimiento*. *Revista de Estudios de Juventud*, 76, 21-38
- Fontana, Josep. (2011). *Por el bien del imperio*. Barcelona: Crítica
- Fontana, Josep. (2013). *El futuro es un país extraño*. Barcelona: Crítica
- Francisco, Andrés. (1997) *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.
- Fraser, Nancy. (2015). *Fortunas del feminismo*. Madrid: Traficantes de sueños.
- <https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Fortunas%20del%20feminismo%20-%20Traficantes%20de%20>
- Garí, Manuel, Pastor, Jaime, i Romero, Miguel (eds). (2008). *1968. El mundo pudo cambiar de base*. Madrid: La Catarata
- Gómez Mompart, José Luís (2009). *Movimientos sociales, ciudadanía y comunicación: medio siglo de aportaciones cívico-comunicativas*. *Viento Sur*, 103, 77-85.
- Harvey, David (2003). *El nuevo imperialismo*. Madrid: Akal
- Harvey, David. (2003). *Espacios de Esperanza*. Madrid: Akal
- Harvey, David. (2007). *Breve historia del neoliberalismo*. Madrid: Akal
- Harvey, David. (2010). *The enigma of capital*. New York: Profile Books

Held, David. & McGrew, Goldblatt, David. & Perraton, John. (2000). Global transformations. Politics, Economics and Culture. Cambridge, Polity.

Held, David. (2007) Globalization theory: approaches and controversies. Malden: Polity.

Hobsbawm, Eric. (1968) Rebeldes primitivos : estudio sobre las formas arcaicas de los movimientos sociales en los siglos XIX y XX. Barcelona: Ariel.

Hobsbawm, Eric. (1995) Historia del Siglo XX. Barcelona: Crítica.

Hopkins, Toni, Wallerstein, Immanuel, Arrighi, Giovanni (1999). Movimientos anti-sistémicos. Madrid: Akal

Ibarra, Pedro i Tejerina, Benjamin (eds) (1998). Los movimientos sociales. Madrid: Trotta.

Ibarra, Pedro, Martí, Salvador i Goma, Ricard. (coords) (2002). Creadores de democracia radical. Barcelona: Icaria.

Jones, Owen. (2012). Chavs: la demonización de la clase obrera. Madrid: Capitán Swing.

Klein, Naomi. (2000). No Logo. Barcelona: Paidós.

Klein, Naomi. (2015). Esto lo cambia todo. Barcelona: Paidós

Löwy, Michael (2004). Walter Benjamin: aviso de incendio. México: FCE

Löwy, Michael (2007). Negatividad y utopía del movimiento altermundista. Rebelión (<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=55025>)

Löwy, Michael. (2008). Rebelión y melancolía. Buenos Aires: Nueva visión argentina

Mandel, Ernest. (1978). Sobre la historia del movimiento obrero. Barcelona: Fontamara.

Marx, Karl (1971[1871]). La guerra Civil en Francia. Madrid: Ricardo Aguilar

Marx, K.(1985[1852]). El 18 de Brumario de Luis Bonaparte. Madrid: Espasa-Calpe

Marx, Karl i Engels, Friedrich (1998 [1848]). El manifiesto comunista. Barcelona: El viejo topo

Marx, Karl. (2007). Los debates de la Dieta Renana. Postfacio de Daniel Bensaïd. Madrid: Gedisa

Marx, Karl. (2009). Las crisis del capitalismo. Prologo de Daniel Bensaïd. Madrid: Sequitur.

McAdam, Doug, McCarthy, John i Zald, Mayer (eds) (1999). Movimientos Sociales: perspectivas comparadas. Madrid: Istmo.

McAdam, Doug, Tarrow, Sidney, Tilly, Charles. (2005). Dinámica de la contienda política. Barcelona: Hacer.

Montagut, Xavier i Vivas, Esther (coords) (2006). ¿Adonde va el comercio justo? Barcelona: Icaria.

Montagut, Xavier i Vivas, Esther (coords) (2007). Supermercados, no gracias. Barcelona: Icaria

Moore, Barrington. (1991): Los orígenes sociales de la dictadura y la democracia. Barcelona, Península.

Neveu, Eric. (2002). Sociología de los movimientos sociales. Barcelona: Hacer

Nisbet, Robert. (1972) Social change. Oxford : Basil Blackwell.

Pastor, Jaime. (2002). ¿Qué es el movimiento antiglobalización?. Barcelona: RBA

Pastor, Jaime (2006). Los movimientos sociales. De la crítica de la modernidad a la denuncia de la globalización. Intervención psicosocial: revista sobre igualdad y calidad de vida, 2, 133-148

Pastor, Jaime. (2007). El movimiento "antiglobalización" y sus particularidades en el caso español. Revista de Estudios de Juventud, 76, 39-54

Pastor, Jaime (2007). Democracia, movimientos sociales y crisis de representación política. Éxodo, 89, 28-35

Pastor, Jaime (2009). El retorno del anticapitalismo. Viento Sur, 100, 163-174

Pleyers, Geoffrey. (2018). Movimientos sociales del siglo XXI. Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLACSO. <https://www.clacso.org/wp-content/uploads/2020/08/Alerta-global.pdf>

Riechmann, Jorge. i Fernandez Buey, Francisco (1994). Redes Que Dan Libertad: Introducción a Los Nuevos Movimientos Sociales, Barcelona: Paidós.

Sádaba, Igor y Gordo, Antonio (coords.) (2008). Cultura digital y movimientos sociales. Madrid: La Catarata

Santos, Boaventura. Sousa. (2005) El milenio huérfano. Madrid: Trotta.

Sassen, Saskia.(2003) Contrageografías de la globalización. Barcelona: Mapas

Sassen, Saskia. (2006) Territory, authority, rights : from medieval to global assemblages. Princeton: Princeton Univ Press.

Sassen, Saskia. (2007) Una sociología de la globalización. Buenos Aires: Katz.

Sempere, Joaquim (2009). Mejor con menos. Barcelona: Crítica

Sevilla, Carlos. (2010). La fábrica del conocimiento. Barcelona: El Viejo topo

Sevilla, Carlos, Fernández, Joseba y Urbán, Miguel (2012). ¡Ocupemos el mundo!. Barcelona: Icaria

Silver, Beverly. (2005). Fuerzas del trabajo. Madrid: Akal

Skocpol, Teda (1984). Los Estados y las revoluciones sociales. Mexico: FCE

Sousa Santos, Boaventura (2005). Foro Social Mundial. Barcelona: Icaria

Sztompka, Piotr. (1993) Sociología del cambio social. Madrid, Alianza.

Tanuro, Daniel. (2011). El imposible capitalismo verde. Madrid: La Oveja Roja-Los libros de Viento Sur

Tarrow, Sidney. (1994). El poder en movimiento. Madrid: Alianza

Tarrow, Sidney. (2011). El nuevo activismo transnacional. Barcelona: Hacer

Thompson, Edward Palmer. (1992). Costumbre en común. Barcelona: Crítica

Thompson, Edward Palmer. (2012[1963]). La formación de la clase obrera en Inglaterra. Madrid: Capitan Swing

Tilly, Charles. (1991[1984]) Grandes estructuras, procesos amplios, comparaciones enormes Madrid: Alianza

Tilly, Charles (2007). Contienda política y democracia en Europa, 1650-2000. Barcelona: Hacer

Tilly, Charles (2009). Los movimientos sociales. Barcelona: Crítica

Toussaint, Eric. (2002) La bolsa o la vida. Gasteiz: Gakoa

Toussaint, Eric. (2005). Banco Mundial. El golpe de Estado permanente. Barcelona: El Viejo Topo

Traugott, Mark (comp.). (2002). Protesta social. Repertorios y ciclos de la acción colectiva. Barcelona: Hacer

Traverso, Enzo. (2009). A Sangre y fuego. Buenos Aires: Prometeo

Traverso, Enzo. (2011). El pasado, instrucciones de uso. Buenos Aires: Marcial Pons

Wallerstein, Immanuel. (1997): El futuro de la civilización capitalista. Barcelona, Icaria.

Whitaker, Francisco (2005). El desafío del Foro Social Mundial. Barcelona: Icaria

Programari

L'assignatura no utilitza cap programari especial.

Si s'han de realitzar activitats online es faran amb TEAMS.